

USPOREDBA IZMEĐU RECIDIVISTA I NERECIDIVISTA S OBZIROM NA AGRESIVNOST I SOCIOEKONOMSKI STATUS

MILKO MEJOVŠEK, ALEKSANDAR BUĐANOVAC I ZORAN ŠUČUR

primljeno: veljača 2001.
prihvaćeno: lipanj 2001.

Izvorni znanstveni rad
UDK: 343.915
316.66

Cilj je ove studije bio ispitati razlike u agresivnosti između recidivista i nerekidivista. Agresivnost je izmjerena putem Buss i Perryjeva Upitnika o agresivnosti na uzorku od 83 recidivista i 175 nerekidivista obaju spolova, u vrijeme izdržavanja njihove kazne. Razlike su analizirane na dva načina; prvo, koristeći sve čestice Upitnika o agresivnosti i drugo, koristeći četiri podskale ovog instrumenta. Nalazi pokazuju značajne razlike u fizičkoj agresivnosti, ljutnji i hostilitetu, odnosno da su recidivisti agresivniji. Razlika je osobito evidentna kad se radi o fizičkoj agresivnosti. Nije bilo razlike s obzirom na verbalnu agresivnost.

Komponenta (podskala) verbalne agresivnosti bila je isključena iz diskriminativne analize jer je imala vrlo nizak koeficijent unutrašnje konzistentnosti.

Jednosmjerna analiza varijance na svih pet čestica verbalne agresivnosti nije pokazala nikakvih značajnih razlika između recidivista i nerekidivista.

Recidivisti su živjeli u nepovoljnijoj obiteljskoj okolini, u kojoj je posebice dominiralo fizičko nasilje, što može u određenoj mjeri objasniti njihovu povećanu agresivnost.

Uvod

Agresivnost predstavlja osobinu ličnosti koja je vrlo važna prilikom razumijevanja kriminaliteta. Svaki je kriminalni čin neka vrsta agresije, a posebice nasilna kriminalna djela.

Agresivnost je stabilna osobina ličnosti (Huesmann i sur., 1984; Pulkkinen i Pitkänen, 1993; Viermerö, 1996). Ona se razvija u ranom djetinjstvu. Polazi se od toga da nasljedni i okolinski faktori podjednako na nju utječu (Rushton i sur., 1986).

Primarna obitelj vrlo je važna za razvoj agresivnosti kod djece. Djeca koja žive u obiteljima s niskim socioekonomskim statusom, opterećena roditeljskim sukobima i devijantnim ponašanjima, izložena nekontroliranom i strogom kažnjavanju, zlostavljana, napuštena i zanemarivana od strane roditelja, sklonija su agresivnom ponašanju (McCord i sur., 1961, 1963; Farrington, 1978, 1989, 1991; Loeber i Dishion, 1984; Dodge i sur., 1990; Mejovšek i sur., 1997). Agresivna djeca češće imaju "permisivne" majke koje su nedosljedne u svojim ponašanjima prema djeci, pa stoga ne uspijevaju spriječiti djecu u iskazivanju

ekstremno negativnih ponašanja (Dumas i sur., 1995). Dumas i sur. (1999) predložili su model razvoja kompetentnih strategija suočavanja s problemima s namjerom da unaprijede kompetentnost i smanje rizik za pojavu ranih poremećaja u ponašanju, ovisnosti i školskog neuspjeha.

Agresivnost u ranoj dobi dobar je prediktor recidivizma i/ili težeg kriminaliteta (Farrington, 1978, 1989, 1991; Magnusson i sur., 1983; Stouthamer-Loeber i Loeber, 1988). Magnusson i sur. (1983) su identificirali najveći rizik za buduće prijestupništvo kod visoko agresivnih dječaka koji su živjeli s roditeljima s niskim stupnjem obrazovanja.

Pulkkinen (1983) je pronašao značajnu vezu između agresivnosti u dobi od 8 godina i broja kriminalnih djela u dobi od 20 godina. Djeca koja su ocijenjena vrlo agresivnima u dobi od 8 godina od strane svojih vršnjaka češće su bili recidivisti u dobi od 30 godina u odnosu na manje agresivnu djecu (Huesmann i sur., 1984). Procjene dječje agresivnosti od strane vršnjaka i učitelja dobar su prediktor broja uhićenja u vrijeme rane zrelosti